

Svampeformet sky og vandsøjle fra undervandsekspllosionen "Baker" fra d. 25.07.1946. Fotoet er taget fra et tårn på Bikini Island. Foto: pxhere.com, CCo Public Domain

Hiroshima er overalt! Eller:

Kampen der aldrig slutter

6. august, 1945 var "Day Zero" (D-dag betegnelse for dagen, hvor en operation iværksættes, red.) i vor tids historie. På denne dag stod det klart, at mennesket både er i stand til at udslutte hele menneskeheden og totalt ødelægge planeten. Kampen imod denne trussel vil aldrig få en ende.

Forfatter: Dr. Leo Ensel

(„Look on the other side!“) er researcher med speciale i konflikter og interkulturel uddannelse med fokus på „de post-sovjetiske regioner og Central- og Østeuropa“. Blandt sine publikationer kan nævnes „Fear and Nuclear Armaments, on the social psychology of unification“ samt undersøgelser om opfattelsen af Tyskland i de postsovjetiske stater.

I forbindelse med den nye vest-øst-konflikt fokuserer han på at overvinde falske fortællinger, deeskalering og genopbygning af tillid.

Forfatteren er stolt uafhængig og publicerer om de ovennævnte emner uden at følge nogen national fortælling.

En mandag morgen for 77 år siden, d. 6. august 1945 klokken 8:16, blev en atom-bombe for første gang detoneret over et beboet område. Den eksploderede 580 meter over Shima-hospitalet i den japanske by Hiroshima, hvor den fik genereret temperaturer på næsten 4000 grader Celsius. På dette tidspunkt var byen hjemsted for cirka 400.000 mennesker, og byen var indtil da blevet sparet for krigens bombardementer. Den blev smidt fra en højde på næsten 10 kilometer af det amerikanske B-29-bombefly "Enola Gay". Tre kvarter tidligere fløj et andet bombefly over byen, for at checke vejrforholdene. Det var en dag med skønt solskin og helt klar himmel. Bomben, der i sin spræng-

kraft kan sammenlignes med nutidens "taktiske" atomvåben, havde fået navnet "Little Boy" af de amerikanske styrker.

Hundredetusinder af "testofre"

Mere end 70.000 mennesker døde på stedet. Bomben dræbte 90 procent af befolkningen indenfor en radius af 500 meter rundt om "Ground Zero". De fleste af ofrene forkullede eller brændte til aske. Inden for et sekund udslattede trykbølgen 80 procent af den indre by. En brandstorm ødelagde 11 kvadratkilometer af byen, og løftede den svampeformede sky, som er typisk for atomsprængninger,

op i en højde af 13 kilometer. 20 minutter senere begyndte giftigt radioaktivt affald at falde ned over området.

Døde: 282.000, halvdelen af disse på dagen, hvor bomben faldt, 35 procent i de følgende 3 måneder, 15 procent efter november 1945. (Tallene varierer. Men selvom man bruger det laveste estimat, som lyder på 170.000 ofre, så mindsker det ikke rædslen). Sygdomme som ofrene led under: Blodsygdomme (pernicious anaemia, leukaemia), hudsygdomme forårsaget af forbrændinger (keloid-vækster), leversygdomme, grå stær, posttraumatisk stresssyndrom. Indtil den dag i dag, er der folk, der dør af kræftsygdomme, som bomben har forårsaget.

3 dage senere, d. 9. august klokken 11:02, detonerede USA endnu en atom-bombe – denne med navnet “Fat Man” – over havnebyen Nagasaki i Sydvestjapan. Døde: mellem 60.000 og 80.000. Sårede: Omkring 75.000.

Måneder senere sendte “US Strategic Bombing Survey” læger af sted til de ødelagte og skadesramte byer. Deres opgave var imidlertid ikke at yde medicinsk assistance til de utallige sårede og svært traumatiserede mennesker. Deres opgave var videnskabeligt at vurdere effekterne af atomstråling på menneskelige organismer.

Fra det amerikanske synspunkt, kynisk nok, var de hundredetusinder af mennesker “testofre”, de var “menneskelige forsøgskaniner”.

Senere cirkulerede en udmelding om, at atombomberne var blevet smidt over Hiroshima og Nagasaki for at tvinge Japan til at overgive sig. Dette var en propagandaløgn[1].

Tidens ende og enden på tid

D. 6. august 1945 var ikke blot en dag, hvor en frygtelig katastrofe fandt sted. Menneskehedens historie er trods alt fuld af ugerninger og forfærdelige forbrydelser. Det, som gør denne dag til et vendepunkt – ikke kun historisk set, men for hele planetens vedkommende – er den kendsgerning, at fra denne dag har men-

neskene været i stand til at tilintetgøre sig selv ligesåvel som muligvis alt liv på denne klode.

Filosoffen Günther Anders (1902-1992) var en af de første til at påtage sig opgaven at finde ord for denne hidtil usete – og for enhver filosof eller teolog utænkelige – mulighed for en menneskeskabt apokalypse. Dét, som der ikke findes ord for, er alt andet end ikke lige nemt at forstå; det rækker nemlig ud over forestillingsevnen – faktisk kan det næsten ikke begribes. Henimod slutningen af 50’erne, lavede han så en benchmark-tekst (systematisk undersøge og vurdere, red.) om denne hidtil usete begivenhed:

“Hiroshima som verdens tilstand. Den 6. august 1945, på Hiroshima-dagen, gik vi ind i en ny tid. Det er en tid, hvor vi i hvert et sekund kan lave ethvert sted - hvis ikke hele jordkloden - om til et Hiroshima. Vi er – på den negative måde – blevet almægtige. Men dette til trods betyder det også, at vi ethvert øjeblik kan blive udsløttet, og derfor er vi på samme tid blevet komplet magtesløse. Lige meget hvor lang tid det kommer til at vare, hvilket måske er i al evighed, vil denne tid blive den sidste: Dens definerende karakteristik, som er vores mulighed for selvudslettelse, vil aldrig slutte – medmindre det skyldes afslutningen i sig selv”.

Som en konsekvens, ifølge Anders, skal den menneskelige eksistens nu forstås som “livet som nådegave”. Vi er blevet “dem-som-endnu-ikke-er-blevet-udsløttet”. Det fundamentale moralske spørgsmål: “Hvordan skal vi leve?”, er derfor blevet erstattet af “Skal vi leve?”. Som Anders skrev: *“For os, som lever under nåde, som dem, der endnu-ikke-er-udsløttet, har ‘hvordan’-spørgsmålet kun ét svar: “Vi må sikre os, at denne tids endelige slutning – som hvert øjeblik kan blive tidens ende – bliver endeløs, og at vendepunktet aldrig kommer til at finde sted”.*

Perioder med modstand

De skarpsindige analyser af folk som Günther Anders og Albert Einstein – *“De frigivne atomkræfter har forandret alt – bortset fra hvordan vi tænker; Som konsekvens heraf glider vi hen imod en*

hidtil uset katastrofe. Vi behøver en ny måde at tænke på, hvis menneskehedens ønsker at overleve.” – var ikke helt uden konsekvenser.

I juli 1955 efterlyste filosofen Bertrand Russel et forbud imod alle fremtidige krige, eftersom de uundgåeligt ville blive ud-kæmpet med masseødelæggelsesvåben. Hans appel blev underskrevet af nobelprismodtagere indenfor fysik blandt andre Max Born og Albert Einstein. Henimod slutningen af 50’erne, fremkom nye sociale bevægelser i Tyskland under navnene “Kampf dem Atomtod” (Kampen mod Atomdøden, red.) og “Ostermarschbewegung” (Påskemarchbevægelsen, red.), som svar på de for nyligt erklærede planer om at bevæbne tyske hærstyrker med taktiske atomvåben. Da den føderale Kansler Konrad Adenauer offentligt nedtonede væsentligheden af disse planer ved at beskrive dem som en “udvidelse af artillerisystemer”, var der 18 højt respekterede, tyske atomfysikere (blandt dem nobelpristagere Otto Hahn, Max Born og Werner Heisenberg), i fællesskab underskrev “Göttinger-manifestet” som utvetydigt erklærede deres civile ulydigheds-position:

“Ingen af disse underskrivere er villige til at bidrage til produktion, testning eller etablering af atomvåben på nogen som helst måde”.

Igen gennem 60’erne mistede “Ostermarschbewegung” en del af sin fremgang – på foranledning af USA trak det tyske socialdemokratiske parti sin økonomiske støtte til bevægelsen. Alligevel – i løbet af de tidlige 80’ere som følge af den såkaldte NATO-oprustningsplan “Dual Track Solution” – var der en renaissance i bevægelsen sideløbende med den nye fredsbevægelse. Aldrig før havde så mange mennesker været opmærksomme på truslen om atomudslettelse (og var villige til handling) som i 80’erne i Vesteuropa, USA og under helt andre omstændigheder i nogle af staterne under Warszawa-pagten.

I et kort og fantastisk øjeblik, under dække af Mikhail Gorbatjov’s “New Thought”, havde Einsteins 1946-udmelding taget udgangspunkt i verdenspolitik.

Og det blev ikke forgæves: takket være uanset først og fremmest anstrengelserne som Sovjet-administrationen gjorde sig, blev 80 procent af alle atomare sprænghoveder verden over destrueret!

En eksplosionskraft på 2500 gange 2. Verdenskrig

Alligevel har tiden ændret sig betragteligt siden. Igennem de sidste to årtier – udelukkende på USA's initiativ – er næsten alle nedrustnings- og våbenkontrolaftaler blevet opgivet, herunder den mest betydningsfulde våbenkontrolstraktat i verdenshistorien, INF-traktaten, som var underskrevet af Mikhail Gorbatsjov og Ronald Reagan henimod slutningen af 1987.

Det er ikke kun siden Ruslands krig imod Ukraine, at koldkrigerne har vundet fodfæste: Atomvåben har genvundet social accept igennem længere tid; en ny og endnu mere farlig atomvåben-spiral venter på os. Scenarier, der kan fremprovokere de første anslag – både i USA og den Russiske Føderation – og idéer om begrænsede atomkrige, som kan vindes, er klar til at blive afprøvet. Og tyske politikere, især dem fra det forhenværende pacifistiske regeringsparti "Die Grünen" (De Grønne: Grønt centrum-venstre parti i Tyskland, red.), bliver ved med at ævle om NATO's "nuclear sharing". Imidlertid, hvis man regner sammen, har de atom-bomber, som pt. er distribueret rundt omkring i verden, en sprængkraft på 2500 gange, hvad der var tilfældet under 2. Verdenskrig!

Lige nu er modstand imod denne udvikling kun ved at begynde at tage form understøttet af grupper som Nobel Fredspris-modtageren fra 2017 the "Internati-

onal Campaign to Abolish Nuclear Weapons" (ICAN), samt organisationen "International Physicians for the Prevention of Nuclear War" (IPPNW) og initiativet "Justitia et Pax[2]".

En mørk sky

Det er en kæmpe opgave, vi har foran os: Der er ikke blot brug for, at vi arbejder os henimod målet med en ihærlighed uden lige, *men uden illusioner – og uden ende!* Dette er også på mesterlig vis blevet udgivet af Günther Anders i slutningen af 50'erne: "Uanset hvor magtfuld menneskeheden måtte være – så er der én ting, som ikke kan gøres: At fortryde, hvad der allerede er blevet gjort! Og, hvor stor læringskapaciteten end er, så er der én ting, som aldrig kan læres – nemlig at aflære, hvad der allerede er blevet lært. Atomvåbenene, som er blevet lavet, kan destrueres; men kendskabet til, hvordan man producerer dem, vil for altid være en viden, som vi besidder".

Med andre ord: Selv hvis der ikke længere var ét eneste atomvåben tilbage, selv hvis der ikke var nogle tests, ingen test-flyvninger, ingen affyringsramper, ingen nationer som producerede disse våben – så ville faren stadig være der. Eftersom destruktoren af disse våben ikke ville fjerne muligheden for at producere dem, ville vi stadig i al evighed, befinde os i en apokalyptisk situation – en situation hvor menneskeheden potentielt kan ud-slette sig selv.

Ifølge Günther Anders handler den essentielle kamp om *fysisk at destruere* alle eksisterende masseødelæggelsesvåben – en sag som Mikhail Gorbatsjov ofte gav udtryk for[3] selv som 91-årig – må derfor blive understøttet af andre foranstalt-

ninger. *Disse må forhindre os i at gøre, hvad vi kunne gøre:* At producere disse våben som vi ikke kan aflære at have lært, hvordan man bygger.

"Med andre ord: Menneskehedens transformation er nødt til at være en etisk transformation. Forståelsen for at denne viden er et absolut tabu, er nødt til at rodfæste sig i hver og én af de milliarder mennesker, så den bliver så dyb en del af os, at enhver som overhovedet måtte overveje at bruge denne viden til politiske formål, vil blive fordømt af hele menneskeheden på en gang".

Den brutale virkelighed er som følger: Kampen imod faren ved atomud-slettelse er nødt til at være en evig kamp. Enhver kommende generation – hvis der skulle blive nogle – vil vide at, muligheden for totalud-slettelse altid ligge foran dem som en mørk sky. Som afslutning kommer her nogle ord fra en stor filosof fra atomvåbenenes tidsalder: "Enhver dag vil være en dag, som er vundet. Men der vil aldrig blive vundet en dag, som kan garantere morgendagen. Det mål kan aldrig nås. Det, som ligger foran os, er en evighed af usikkerhed. Og vores opgave vil være den uendelige kamp om at sikre, at denne evige usikkerhed aldrig slutter".

Kilder:

[1] <https://overton-magazin.de/> Hans-Peter Waldrich: „August 1945: Atombomben auf Japan“. 31.07.2022. <<https://overton-magazin.de/hintergrund/politik/august-1945-atombomben-auf-japan/>>

[2] <https://ostexperte.de/> Leo Ensel: „Die Ächtung der Atomwaffen als Beginn nuklearer Abrüstung“. 07.08.2022. <<https://ostexperte.de/die-schaerfste-kritik-der-atomaren-abschreckung-liefert-zur-zeit-die-katholische-kirche/>>

[3] <https://www.gorby.ru/> „Международный симпозиум за мир 2020“. (Internationalt Fredssymposium 2020, red.). 03.03.2020. <https://www.gorby.ru/presscenter/news/show_30157/>